

insurance-customers-would-consider-buying-insurance-from-internet-giants-according-to-accentures-global-research.htm.

13. Insurethebox [сайт]. – Режим доступу: <http://www.insurethebox.com/>.

14. Katkov N. IT Spending Trends in the Japanese Insurance Industry: 2011 [Текст] / N. Katkov, KyongSun Kong // Celent [сайт]. – Режим доступу: <http://www.celent.com/reports/it-spending-trends-japanese-insurance-industry-2011>.

15. Kong KyongSun. Online Insurance in Japan: Seeking Avenues for Greater Growth / KyongSun Kong // Celent [сайт]. – Режим доступу: <http://www.celent.com/reports/online-insurance-japan-seeking-avenues-greater-growth>.

16. Martin J. The Innovation Imperative / J. Martin, W. Zultowski // WZ Research + Consulting [сайт]. – Режим доступу: <http://www.wzresearch.com/pdf/innovation.pdf>.

17. Mini-roundtable: Innovation in the insurance industry // Risk&Compliance. – June. – 2014. – P. 3-16.

18. The Accenture 2013 Consumer-Driven Innovation Survey: Explore the data [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.accenture.com/microsites/consumerdriveninnovation/Pages/index.aspx>.

19. The digital insurer. A new era in insurance: Cloud computing changes the game // Accenture. – 2012. – P. 4-1

Надійшла до редколегії 16.02.14

Р. Пикус, канд. экон. наук, проф.,

В. Заколядзяный, асп.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

ИННОВАЦИОННОЕ РАЗВИТИЕ СТРАХОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАК ОСНОВА ПОВЫШЕНИЯ ЕЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ

В статье исследовано сущность та место инноваций как фактора повышения эффективности страховой деятельности. Выявлены специфические особенности инновационного развития страхования, которые обусловлены особенностями его функционирования как составляющей финансовой системы. Выявлены и проанализированы особенности инновационного развития страхования в зарубежных странах. Охарактеризованы основные тенденции развития страховых продуктов, среди которых: социальные сети, облачные технологии, интернет, автоматизация бизнес-процесса, а также увеличение доли прямых продаж. Определены тенденции и обоснованы перспективы использования современных информационных технологий в страховой деятельности. Доказано, что автоматизация, интернет – страхование и разработка онлайн – страхования являются необходимой составляющей для эффективного управления страховой компанией.

Ключевые слова: инноваций, облачные вычисления, интернет-страхования, бизнес-процесс, информационная система.

R. Pikus, Ph.D in Economics, Professor,

V. Zakolodiazhny, PhD student

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

INNOVATIVE DEVELOPMENT OF INSURANCE ACTIVITY AS BASIS FOR INCREASING ITS EFFICIENCY

The essence and place of innovation as a factor of insurance business effectiveness growth are discussed. Peculiar attributes of innovations development resulting from insurance industry being a part of financial system is revealed. Unique features of innovations' development in insurance business across different countries are discovered and analyzed. Fundamental trends of insurance products development are characterized: social networking, cloud computing, internet, business processes automation, market share growth of direct sales. Implementation of modern information technologies in insurance business is substantiated. Automation, internet-insurance and on-line insurance are justified to be essential for management of insurance business.

Key words: innovation, cloud computing, internet insurance, business process, informational system.

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Economics, 2015, 3(168): 80-85

УДК 368.029

JEL G22

DOI: [dx.doi.org/ 10.17721/1728-2667.2015/168-3/12](http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2015/168-3/12)

В. Веретнов, старший викладач

Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана, Київ

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПЕРЕСТРАХУВАЛЬНИХ ОПЕРАЦІЙ ЦЕДЕНТА, ПЕРЕСТРАХОВИКА НА ВІТЧИЗНЯНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ СТРАХОВОМУ РИНКУ

Економічна ефективність перестраховальних операцій суттєво впливає на конкурентоспроможність цедента і перестраховика. Водночас конкурентоспроможність перестраховальних операцій не завжди забезпечує економічну ефективність цедента і перестраховика. Дано визначення поняттю конкурентоспроможності перестраховальних операцій. Виокремлено особливості конкурентоспроможності забезпечення перестраховальних операцій цедента і перестраховика на вітчизняному та міжнародному страховому ринку. Використання зазначених особливостей дозволяє не тільки поліпшити якість перестраховального захисту, що позитивно впливає на фінансову стійкість цедента, але створити такі необхідні для успішної співпраці, добрі особисті та професійні стосунки між цедентом та перестраховиком.

Ключові слова: конкурентоспроможність, перестраховальні операції, цедент, перестраховик.

ВСТУП. Перестраховання в світі останнім часом щорічно збирає близько 200 млрд дол. США премії, захищаючи страхові компанії від крупних, катастрофічних збитків в наслідок землетрусів, цунамі, торнадо, а також коливань збитковості, що збільшується у несприятливі роки. В більшості розвинутих держав працюють виключно комерційні перестраховики, серед яких міжнародними лідерами є Німеччина, Швейцарія: Мюнхенське та Швейцарське перестраховальні товариства що були засновані ще в XIX столітті. Нещодавно Мюнхенське перестраховальне товариство пішло з вітчизняного страхового ринку. З моменту набуття незалежності фахівці Мюнхенського та Кельнського перестраховальних товариств ділились досвідом з вітчизняними страховиками, через проведення семінарів, круглих столів, кон-

ференцій, перестраховальних зустрічей. П'ятнадцять років тому Кельнське перестраховальне товариство через недостатню конкурентоспроможність і фінансові складності придбав 100% Уорен Баффет та змінив назву на перестраховальну групу "GenRe". Єдина за останні десятиріччя вітчизняна професійна перестраховальна компанія "Лідер Ре" через недостатню конкурентоспроможність та економічні складності відмовилась від перестраховання та повернулася до страхових послуг.

Наукові і практичні завдання дослідника в пошуку інновацій у забезпеченні конкурентоспроможності перестраховальних операцій з їх перевіркою через впровадження є необхідною передумовою постійного виконання страховиками, перестраховиками своїх зобов'язань

перед своїми клієнтами, стає надзвичайно актуальними під час триваючої міжнародної фінансової кризи.

Отже, як свідчить міжнародна та вітчизняна страхова практика наукова проблема недостатньої конкурентоспроможності перестраховальних операцій потребує її всебічного розгляду, як на міжнародному так і на вітчизняному страховому ринку та формулювання практичних рекомендацій щодо її вирішення.

Дане дослідження із своїм призначенням підвищення конкурентоспроможності, якості, фінансової надійності вітчизняних та міжнародних перестраховальних, страхових операцій безпосередньо пов'язано з науковою тематикою розбудови страхового ринку України в умовах соціально-економічних перетворень.

Науковці сфери страхування присвятили багато праць проблемі конкурентоспроможності страхових операцій страховика. Проте, перестраховальним операціям їх специфіці та можливостям забезпечення їх конкурентоспроможності було приділено недостатню увагу.

Конкурентоспроможність перестраховальних операцій є однією з інтегральних характеристик за якою оцінюють їх економічну ефективність в діяльності цедента, перестраховика. На відміну від страхування у перестраховальних операціях немає правил їх здійснення. Отже, функції (диверсифікація ризику) та принципи (відшкодування збитків та найвищої довіри) на підставі яких укладаються перестраховальні угоди, унормовують відносини цедента та перестраховика [1, с.81]. Ринок міжнародного перестраховання на відміну від внутрішнього, можна віднести до ефективних ринків капіталу, ознакою якого є жорстка конкуренція та складні перепони до потрапляння на нього новачкам [2, с.5]. Для покриття катастрофічних ризиків ефективні ринки капіталу надають свої можливості у вигляді спеціальних катастрофічних облигацій (CatBond).

Вітчизняні страховики все активніше окрім ролі цедента грають і роль перестраховика на міжнародному страховому ринку, змагаючись при цьому з досвідченими професійними перестраховиками. Інколи їм на допомогу приходять перестраховальний брокер, який раніше більш займався розміщенням вітчизняних ризиків за кордоном, то зараз активно залучає ризики від нерезидентів. З кожним днем все гостріше постає питання забезпечення належної конкурентоспроможності перестраховальних операцій цедента і перестраховика на міжнародному страховому ринку. Отже, виокремлення особливостей забезпечення конкурентоспроможності перестраховальних операцій, дозволить при їх подальшому врахуванні: вітчизняним страховикам здійснювати більш якісний перестраховальний захист та надавати конкурентоздатні перестраховальні послуги нерезидентам, а міжнародним перестраховикам спробувати локалізувати свої можливості відповідно до вимог нашого страхового ринку та конкретних умов певного цедента.

Мета статті. Метою дослідження є розгляд та виокремлення особливостей забезпечення конкурентоспроможності перестраховальних операцій. Їх врахування в своїй діяльності разом з нашими практичними рекомендаціями дозволять цеденту і перестраховику поліпшити конкурентоспроможність, якість перестраховальних операцій та підвищити економічну ефективність. Предметом дослідження є конкурентоспроможність перестраховальних операцій цедента та перестраховика, як один з інтегральних показників, що впливає на фінансову стійкість як окремих суб'єктів так і на страховий ринок в цілому. Об'єктом дослідження є перестраховальні відносини та операції цедента і перестраховика, належна якість яких є передумовою забезпечення їх конкурентоспроможності та економічної ефективності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У процес аналізу безпосередньо конкурентоспроможності суб'єктів господарювання внесли значний внесок такі дослідники, як М. Портер, Д. Рікардо, Б. Олін, А. Дж. Стрікленд, А. А. Томпсон, К. Омае, Н. Пірсі, А. Гупта, Д. Сондерс, Г. Хулей, І. Ансофф, Е. Петтігрю. Проблеми забезпечення конкурентоспроможності перестраховальних операцій в певній мірі досліджувала значна кількість вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких: В.Д. Базилевич, О.П. Артамонов, Г.В. Гришин, Є.Б. Ємельянова, С.С. Осадець, Д.С. Маруженко, Є.М. Ніколаєв, М.П. Ніколенко, Д.П.Хлебніков, А.В. Фадєєва, К. Пфайфер, К. Геразевол, К. Клейн.

Один з відомих фахівців, автор теорії конкурентних переваг країни Майкл Портер в своїх працях визначав п'ять конкурентних сил: існуючі конкуренти, новачки ринку, конкуренти, що пропонують товари чи послуги – замітники, влада постачальників та влада замовників, покупців. До його вагомого доробку, також відносять доведення при аналізі чотирьох конкурентних стратегій зокрема чинників з наявних ресурсів та дешевої робочої сили, на підставі накопиченого багатства, інвестицій, інновацій, перевагу саме останньої.

Один з відомих російських фахівців забезпечення конкурентоспроможності страхових, перестраховальних операцій Ніколенко М.П. зазначає, що не має єдиних рецептів, засобів її забезпечення. На його думку, адекватним є діагностика та врахування індивідуальних особливостей конкретного страховика, перестраховика. В залежності від них підбір та впровадження відповідного управлінського інструменту. Це може бути стратегія орієнтації на клієнта, аутсорсинг, реінжинірінг бізнес-процесів та інші. Російський консультант зі стратегічного управління Дмитро Хлебніков при розробці управлінських інструментів для Страхового холдингу "ІФД Капітал Страхування" запропонував матрицю аутсорсингу. Завдяки їй проводився аналіз двох основних факторів перестраховальних операцій: стратегічна важливість та рівень компетенції менеджменту, персоналу по відношенню до конкурентів та в середньому по ринку. При цьому, основним завданням було виокремлення того, що ми робимо в перестрахованні самостійно, а що віддаємо на аутсорсинг.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Більшість вітчизняних наукових досліджень сфері перестраховання робились з позицій інтересів цедентів, яким потрібен якісний перестраховальний захист. Поза увагою залишалися інтереси перестраховиків, а також механізми оптимальної взаємодії сторін. З розвитком вітчизняного експорту перестраховальних послуг з'явилась потреба в дослідженні, в фокусі якого, знаходиться би забезпечення міжнародного рівня конкурентоспроможності перестраховальних операцій. Отже, подальшого розгляду та виокремлення потребують особливості забезпечення конкурентоспроможності перестраховальних операцій.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. Джерелами інформації для проведення дослідження виступили міжнародні та вітчизняні нормативні правові акти в сфері страхування, статистичні огляди страхових ринків "Нацкомфінпослуг", фахові Інтернет портали з перестраховання, дисертаційні дослідження в сфері перестраховання, статті науковців та практиків сфери перестраховання, матеріали семінарів, конференцій, перестраховальних зустрічей, власний практичний досвід, тощо.

Методи, які використовувались в нашому дослідженні, є загально наукові та конкретно економічні. Серед загально наукових методів при розгляді особливостей забезпечення перестраховальних операцій засто-

совувався діалектичний матеріалізм, що передбачає розгляд економічних явищ в розвитку в переходах кількості в якість. Крім цього, використовувались абстрагування, індукція, дедукція, аналіз і синтез, порівняння, зокрема аналіз поведінки цедента і перестраховика на вітчизняному та міжнародному перестраховальному ринку. Також в намаганні розробки моделі ефективної взаємодії цедента та перестраховика застосовується міждисциплінарний підхід поєднання метафізичних та економічних підходів у пізнанні. Серед конкретно економічних підходів, через брак достовірної статистичної вітчизняної та міжнародної інформації, зокрема поділу даних обсягів перестраховальної премії та виплат за облігаторними, факультативними, пропорційними, непропорційними перестраховальними договорами утримались від імперичного соціально-економічного дослідження та використовували переважно каузальний підхід. Завдяки йому ми намагались визначити, що ми маємо зараз, що хочемо досягти в майбутньому та яким чином до цього рухатись, та які причини і чинники, при цьому матимуть вагомий вплив, тобто сприятимуть чи стануть на заваді. Крім цього, корисним для нашого дослідження виявився синергетичний підхід. В умовах, тривалої фінансової кризи, соціально-економічної нестабільності саме синергетичний підхід враховує множинність, різноспрямованість та різну якість ендогенних та екзогенних чинників забезпечення конкурентоспроможності перестраховальних операцій цедента та перестраховика на внутрішньому та міжнародному перестраховальному ринку.

РЕЗУЛЬТАТИ. Реалізація принципу страхування диверсифікації ризиків страхових портфелів цедентів в просторі і часі передбачає техніко-економічне обґрунтування їх збалансованості. Достатня збалансованість страхового портфелю цедента, при цьому дозволяє мінімізувати витрати на перестраховання або зовсім відмовитись від нього. Водночас, існуюча конкуренція та помірний попит на страхові послуги не дозволяє проводити страховику банжаселекцію однорідних та однакових за розмірами ризиків, що слугувало б передумовою для можливої відмови від перестраховання.

Отже, основна бізнес-модель класичного, розвинутого, ринкового, вітчизняного страховика зараз передбачає надання страхових, перестраховальних послуг, і перестраховальний захист власного портфелю. Інколи вітчизняні страховики, ще стають агентами одне одного, наприклад якщо один є повноправним членом МТСБУ, що потребує тримання значних коштів в централізованому фонді, та має відповідну ліцензію, то другий страховик є його агентом з продажів саме цього виду страхування.

Особливість же вітчизняного внутрішнього перестраховання полягає в тому, що воно здійснюється переважно за облігаторною формою та пропорційним методом і часто на основі взаємності. Передумова, що спонукає цедента до такого вибору криється в більш вигідному облігаторному, ніж факультативному і більш простому пропорційному ніж непропорційному перестраховальному покритті. При цьому, взаємність виникає через бажання одночасного отримання перестраховального захисту і надання перестраховальної послуги. За виконання плану по вихідному перестрахованню передбачена додаткова фінансова мотивація у вигляді премій бонусів [3, с.45].

Перш ніж розбирати особливості забезпечення конкурентоспроможності перестраховальних операцій цедента і перестраховика на вітчизняному та міжнародному страховому ринку, слід дати визначення таким поняттям як, перестраховальна операція, конкурентоспроможність перестраховальних операцій.

Отже, перестраховальна операція – це різновид фінансової операції, сукупність дій, що здійснюється окремим фахівцем, відділом перестраховання страховика, професійного перестраховика, на підставі діючого законодавства та договорів перестраховання, з одного боку, з розпорощення в просторі та часі ризику страхувальника, що здійснюється між суб'єктами вітчизняного чи міжнародного перестраховального ринку цедентом, цесіонарієм, ретроцесіонарієм, з приводу покриття відповідальності страховика, що перевищує його власний пріоритет, з іншого, надання перестраховальної послуги в якій, за отриману перестраховальну премію перестраховик в разі настання страхового випадку, передбаченим договором перестраховання сплачує страховику відповідне страхове відшкодування.

В діловій літературі прийнято розрізняти конкурентоспроможність товару, послуги, роботи та конкурентоспроможність компанії, що їх реалізує чи виконує. Звідси, конкурентоспроможність перестраховальних операцій – це комплексна характеристика перестраховальної послуги, яка визначає її переваги на страховому ринку порівняно з аналогічними послугами конкурентів за ступенем задоволення потреби цедентів в перестраховальному покритті, отриманими доходами та витратами з цим пов'язаними.

Для дослідження особливостей забезпечення перестраховальних операцій для вітчизняних та міжнародних цедентів та перестраховиків слід на нашу думку виокремити відмінності страхового ринку України та світу. Як свідчить вітчизняна та міжнародна практика страхування, перестраховання, чомусь не всі перестраховальні послуги, які успішно надаються на внутрішньому страховому ринку, мають попит на міжнародному. І навпаки багато зарубіжних перестраховиків питались працювати на вітчизняному страховому ринку і потім пішли з нього, як наприклад відоме Мюнхенське перестраховальне товариство. Відповідь на ці нагальні питання можна відшукати в сумісній праці економіста і філософа В.Д. Базилевича, В.В.Ільїна "Метафізика економіки". Однією з тез цієї роботи, є те, що не все в світі вимірюється фінансовими та числовими показниками, економічні закони не працюють в світі автоматично, разом з раціональною поведінкою суб'єктів господарювання часто зустрічається ірраціональна, яка керується іншим виміром та іншими законами духовного світу, які панують як в суспільстві так і в певному соціокультурному просторі.

Відомий вітчизняний науковець сфери страхування, перестраховання О.О.Гаманкова в свій час запропонувала три корисні фільтри для нашого страхового мислення, три ознаки страхування – історичну, економічну, юридичну, використовуючи які можна пізнати сутність тієї чи іншої страхової або перестраховальної послуги. Необхідність подолання фінансових кризових явищ через релевантне розуміння, пізнання економічної реальності спонукає науковців розширення та фокусування уваги на міжпредметних та інноваційних підходах. Виходячи, з притаманних для ринку конкуруючих економічних інтересів суб'єктів для конкурентоспроможних страхових, перестраховальних послуг, до трьох існуючих ми пропонуємо ще три ознаки – когнитивно-інноваційна, ризико-управлінська, соціо-культурна, які покликані дати відповіді на усі існуючі виклики нашого політичного та економічного сьогодення.

Певні перетинання існуючих і нових ознак страхування все ж таки мають місце. Якщо, когнитивно-інноваційна, ризико-управлінська більш співвідносяться з юридичною та економічною ознакою, то соціо-культурна з юридичною, історичною ознакою. При цьому, ризикологія, як економічна наука про управління ризиком, на-

чебто все добре пояснювала і давала відповіді на усі економічні питання. Але на виклик часу, з'явилась, нова окрема наука – філософія ризику, чи як її ще зараз називають філософія "ризикософія", яка саме і передбачає поєднання в ризику двох складових об'єктивного і суб'єктивного елементу, раціональних і ірраціональних складових. Саме соціо-культурними ознаками пояснюються наші методи некомерційного та неформального страхування, зокрема "страхування хресних" через запрошення друзів подружжя стати хрещеними батьками, чи страхування майнових та особистих ризиків співробітників директором підприємства, через створення для цього відповідного директорського фонду. Також були окремі випадки у вітчизняних страховиків, коли вони не повинні були виплачувати страхове відшкодування, але з власних переконань здійснювали страхову виплату. Отже, пізнавально-інноваційна ознака дозволяє науковим інноваціям альтернативних методів управління ризику забезпечувати конкурентоспроможність перестраховальних операцій.

Так само, ризико-управлінська ознака, дозволяє цедентам використовувати обґрунтовані і прораховані технічні ціни перестраховального захисту в комерційних перемовинах серед конкурентів перестраховиків. Соціо-

культурна ознака теж може бути чинником забезпечення конкурентоспроможності перестраховальних операцій, наприклад її врахування дозволяє визначити перестраховику, що важливіше для цедента – добрі довгострокові стосунки по облігаторним програмам чи вагома разова знижка із запропонованого перестраховального тарифу.

Можна умовно виділити дві групи, а саме екзогенних, макроекономічних і ендегенних, мікроекономічних особливостей забезпечення конкурентоспроможності перестраховальних операцій для цедента і перестраховика на внутрішньому та міжнародному страховому ринку. Якщо до екзогенних, макроекономічних тобто зовнішніх особливостей можна віднести міжнародне законодавство що регулює, як конкуренті відносини між перестраховиками, так і відносини сторін у перестраховальному договорі, наприклад вітчизняного цедента з міжнародним перестраховиком, то до ендегенних, мікроекономічних слід віднести професійну компетентність, підкріплену практичним досвідом міжнародних перестраховальних операцій. На конкурентоспроможність також має вагомий вплив ділова репутація, кредитний рейтинг перестраховика, а також кредитний рейтинг країни його перебування, надійність фінансово-банківської системи тощо [4 с.98].

Таблиця 1. Рейтинги S&P топ-10 міжнародних пере страховиків*

Місце	Назва перестраховика	Питома вага на світовому ринку	Рейтинг S&P 2001 р.	Рейтинг S&P 2008 р.	Рейтинг S&P 2014 р.
1	Munich Re	21%	AA+	AA-	AA-
2	Swiss Re	14%	AAA	AA-	A+
3	Hannover Re	9%	AA+	AA-	AA-
4	Berkshire Hathaway	8%	AAA	AAA	AA-
5	Lloyds of London	6%	A	A+	A+
6	SCOR	5%	AA-	A-	A-
7	Reinsurance Group of America	4%	A	A-	A-
8	Transatlantic Re	2%	AA	AA-	A+
9	Partner Re	2%	AA-	AA-	AA-
10	Everest Re	2%	AA	AA-	A+

*Джерело: розробка автора за матеріалами сайту S&P <http://www.standardandpoors.com>

Основні тенденції у змінах рейтингу S&P топ-10 світових професійних перестраховиків, що займають сукупну питому вагу 73% премій ринку станом на 2014 рік унаочнено в таблиці 1. Як бачимо на топ-5 перестраховиків припадає 58% обсягу перестраховальної премії. В цілому топ-10 перестраховиків демонструють високі за надійністю кредитні рейтинги S&P, що свідчить зважену андерайтингові політику. Зниження рейтингу S&P у 2008 році порівняно з 2001 роком у Munich Re, Swiss Re, Hannover Re, SCOR, Reinsurance Group of America, Transatlantic Re, Everest Re з періодом несприятливих за частотою та величиною збитків років. За цей період завдяки якісному ризик-менеджменту Berkshire Hathaway Partner Re свої рейтинги відповідно AAA і AA вдалось зберегти, а Lloyds of London навіть підвищити з A до A+. Зниження рейтингу у 2014 році порівняно з 2008 роком у Swiss Re з AA- до A+, Berkshire Hathaway з AAA до AA-, Transatlantic Re з AA- до A+, Everest Re з AA- до A+ пов'язують з триваючою світовою фінансовою кризою. Іншим шести, завдяки відносно сприятливому періоду катастрофічних збитків вдалося уникнути зниження рейтингу S&P.

Низька капіталізація та невисокий кредитний рейтинг вітчизняних страховиків та України не сприяє підвищенню конкурентоспроможності перестраховальних операцій. Іноді розрив між вимогами західних перестраховиків та вітчизняних цедентів вдається нівелювати досвідченим міжнародним перестраховальним брокерам, таким як AON, Marsh, Willis.

До вітчизняних особливостей, що стоять на заваді забезпеченню належної конкурентоспроможності можна віднести недосконале страхове законодавство, разом з не усвідомлення багатьох законодавців необхідності в його терміновому поліпшенні, прийнятті нової редакції закону України "Про страхування". До макроекономічних особливостей забезпечення конкурентоспроможності перестраховальних операцій є підтримання належного рівня платоспроможності страховика. В Європі та в Україні платоспроможність є показником дотримання, якого контролюється державним регулюючим органом "Нацкомфінпослуг". Стандарт забезпечення платоспроможності SolvencyII, що пропонується для впровадження Європейським Союзом сприяє фінансовій стійкості, конкурентоспроможності завдяки запровадження якісної системи управління ризиками страховика [5 с. 15].

Інноваційний потенціал забезпечення конкурентоспроможності перестраховальних операцій застосовується при розробці різних видів непропорційного перестраховального покриття з використанням актуаріями методів динамічного фінансового аналізу, який дозволяє оптимізувати розрахунки технічної ціни перестраховування [6 с.42]. Циклічний характер міжнародного перестраховального ринку знаходиться під впливом вдалих чи невдалих для страховиків років. Якщо виникають крупні, катастрофічні збитки, що стаються раз на 5, 10 років, то зростає відповідно рівень перестраховальних тарифів [7 с.7]. Останні 15 років на міжнародному ринку спостерігається швидке зростання регіонального пере-

страхувального ринку Бермуд, з низкою потужних професійних перестраховиків, які мають конкурентні переваги в цінах через економію на несплаті податків. Також вони запрошують на роботу досвідчених фахівців, які і забезпечують належну якість надання перестраховальних послуг [8 с.12]. Іншим динамічним регіональним перестраховальним ринком, який на протязі останніх років є Ірландія. Ця країна для забезпечення власної конкурентоспроможності використала усі свої переваги членство в ЄС, сприятливе податкове і страхове законодавство, наявність кваліфікованих актуаріїв та андеррайтерів, що добре знають страхову справу і ділову англійську мову [9, с. 64].

Іншим важливим чинником – мікроекономічною особливістю забезпечення конкурентоспроможності перестраховальних операцій є тактична гнучкість та швидкість реакції перестраховика на запити цедента з приводу котирування на факультативній основі тих чи інших ризиків, на етапі укладання перестраховальної угоди. Поведінка цедента при цьому, може базуватися на одній з трьох маркетингових стратегій: орієнтація на лідера в зниженні цін на перестраховальні послуги, орієнтація на інноваційні переваги нових продуктів та підходів співпраці, орієнтація на встановлення з двома перестраховиками добрих, довгострокових, взаємовигідних, професійних та особистих стосунків. Інколи під впливом намагань власника чи менеджменту цедента стратегії можуть змінюватись або поєднуватись в одну змішану стратегію.

Не менш важливим чинником і такою ж особливістю є якість процесу врегулювання збитку і страховика зі страхувальником і перестраховика із цедентом, яка залежить від сумлінності сторін виконанні своїх зобов'язань по договору перестраховання, своєчасній і повній страховій виплаті. На заваді інколи встають шахрайські дії страхувальника, а інколи зговор посадових осіб страхувальника і страховика, і усю тяжкість необґрунтованої виплати несе на собі зазвичай перестраховик нерезидент, який не має змоги перевірити обставини страхової події, сумлінну поведінку страхувальника з приводу вжиття усіх необхідних заходів щодо недопущення збільшення збитків, їх фіксації та можливого зменшення збитків. Протидія і боротьба із фінансово-страховим шахрайством є актуальною тематикою для тренінгів, які проводять досвідчені перестраховики для своїх цедентів. В них зокрема в автострахованні дається класифікація шести ступенів привабливості застрахованих при селекції клієнтів в страхуванні авто каско. Як виявилось ступінь привабливості страхувальника для страховика залежить від його господарського сумлінного ставлення до об'єкта страхування, в даному випадку автомобілю. Страхувальники користувач орендованого автомобілю більш збиткові ніж сумлінні власники, і тому, якщо і страхуються, то більш високим страховим тарифам.

Іншим внутрішнім актуарно-андеррайтинговим чинником – особливістю забезпечення конкурентоспроможності перестраховальних операцій, як задоволення очікувань цедентів є релевантне формування попиту на форми і методи перестраховального захисту і такої самої пропозиції перестраховиків в наданні якісних перестраховальних послуг. При цьому, в складі фахівців департаменту перестраховання повинні бути високо кваліфіковані та досвідчені актуарії та андеррайтери. Як свідчить практика одного із старіших професійних перестраховиків Кельнського перестраховального товариства, яке зараз зветься Перестраховальна група "GenRe" допомога цедентам через практичні семінари по факультативному, облігаторному пропорційному, непропорційному перестрахованню, потенційним цедентам з аналізом профілю ризику по авто каско дозволяє

підібрати цеденту найбільш оптимальне перестраховальне покриття його моторного страхового портфелю.

При облігаторному перестраховальному захисті вибір цедента зазвичай коливається між договором ексцеденту сум і договором ексцеденту збитку. Вирішальну роль при цьому виборі наприклад по авто каско чи при майновому страховому портфелю його властивості. Нагальне завдання цедента забезпечити завдяки перестрахованню збалансованість страхового портфелю. Збалансованим вважається той портфель, за яким збір премій є достатнім для того, щоб покрити усі витрати з плановим відсотком прибутку і перш за все усі витрати по зобов'язанням страховика виходячи зі історичної збитковості. По масових видах з невисокими страховими сумами, з технічною збитковістю 50-80%, збір премій повинен перевищувати максимальну лінію по ризику в 100 разів. В не масових видах страхування, як наприклад вантажі, збитковість може бути високою і непередбаченою. Для балансування портфелю в такий ситуації цеденту доречно обирати облігаторний договір ексцеденту сум (surplus treaty). Якщо страховий портфель незбалансований, а збитковість нижче 60%, то доцільно застосовувати комбіноване облігаторне покриття і на пропорційній і на непропорційній основі. Якщо ж збитковість страхового портфелю нижче 50%, і в основному за рахунок рідких збитків, які не більше 30% від розміру максимальної лінії доцільно використовувати облігаторний договір ексцеденту збитку (XL)

Проте, в непропорційному перестрахованні, досить складним порівняно з пропорційним облігаторним договором ексцеденту сум є розрахунок технічної ціни, яка здійснюється методом екстраполяції, сценарним методом, і може істотно відрізнятись у цедента і перестраховика, як через різні прогнози щодо розвитку збитковості страхового портфелю, так і застосування різних підходів до розрахунків. Проте, як свідчить міжнародна практика перестраховання, після визначення технічної ціни сторонами відбуваються переговори по ринковій ціні з відповідним обсягом покриття. В наслідок цього вступають в силу професійні підходи в переконанні надати знижку за минулу беззбитковість, перспективу довгострокових взаємовигідних стосунків.

Одним із лідерів фінансових інновацій в сфері трансферу ризику, перестрахованні за допомогою цінних паперів є перестраховальне товариство Swiss Re. За допомогою інвестиційних механізмів фінансового перестраховання, альтернативного перестраховання доволі успішно вдавалося розпоршувати небезпечні ризики у просторі і часі. Американські перестрахові і страхові компанії зараз поєднали свої інвестиційні можливості із інноваціями сфери високих технологій, що можуть бути задіяні в превентивній діяльності усіх учасників страхового ринку. При цьому, якщо інноваційний продукт, послуга, чи робота з використання нано-технологій, біо-технологій, когнітивних чи інформаційних технологій, знижує ризик, або суттєво зменшує збиток чи взагалі рятує від смерті, відновлює здоров'я людини, наприклад в медичному страхуванні, то це безперечно буде вагомим конкурентною перевагою як перестраховика так і співпрацю чого з ним страховика в очах страхувальника.

ВИСНОВКИ. Соціально-культурні та історичні, юридичні, економічні передумови накладають свій відбиток на рівень конкурентоспроможності цедента та перестраховика. Виокремленні макроекономічні, екзогенні, мікроекономічні, та мікроекономічні, ендогенні особливості забезпечення конкурентоспроможності перестраховальних операцій цедента та перестраховика на вітчизняному і світовому страховому ринку дозволяють при їх врахуванні оптимізувати перестраховальний за-

хист, підвищити економічну ефективність співпраці та взаємодії як на етапі укладання так і на етапі виконання перестраховальних угод. Усі існуючі інновації в сфері перестраховальних угод, проводячи постійний бенчмаркінг, можна згодом скопіювати та запровадити у себе. В цій ситуації людський капітал і гнучка довгострокова та далекоглядна корпоративна стратегія цедента, перестраховика, залишається одними з найскладніших об'єктів для копіювання конкурентами. Врешті решт, саме така стратегія дозволяє забезпечувати належний рівень конкурентоспроможності, звичайні вітчизняні страхові компанії перетворити згодом на міжнародні та видатні.

Перспективним напрямом подальших досліджень шляхів підвищення конкурентоспроможності страховиків, перестраховиків є ніша інвестиційних і технічних, високо-технологічних рішень перестраховиків для страховиків, страхувальників, як на етапі консультування з ризик-менеджменту з пропозицією наукомістких рішень щодо його зниження, так і на етапі врегулювання збитків, цими інноваційними продуктами та рішенням. При цьому, можна уникнути загроз матеріальних збитків, лікувати критичні захворіння страхувальників, рятувати життя людини. Страховикам можна було спробувати розробити диверсифіковані фінансово-організаційні механізми, наприклад інвестування в розробку та впровадження нанотехнологічних продуктів, чи рішень які покривають певні ризики, та ще й відновлюють об'єкти майнового чи особистого страхування, знижують рівень збитків.

В США існує спеціальний он-лайн портал – страховий нанофорум, який взяв на себе функцію обговорення як проблем страхування ризиків нанотехнологій та нано-матеріалів, юридичного, правового його унормування, так і інвестування у розвиток превентивних нанотехнологій, продуктів, послуг. В Україні існує ряд вітчизняних науково-виробничих компаній, що спеціалізуються на нано-матеріалах і нанотехнологіях, які мають один з каналів продажу саме перестраховиків, страховиків зі страхування здоров'я, рослинництва, тваринництва та інші, в які, якщо інвестувати в дослідження дозволили би знизити медичні, екологічні, енергетичні витрат на покриття відповідних ризиків не тільки в Україні, але в усьому світі.

ДИСКУСІЯ. Для вітчизняного страхового ринку актуальним дискусійними питаннями залишаються шляхи вдосконалення страхового законодавства, необхідні реформи та перетворення в сфері регулювання пере-

страховальних відносин. Незважаючи на підписані важливі угоди про асоціацію з ЄС існує величезна відстань між тим де ми знаходимось зараз і де маємо і хотіли би бути в ідеалі. В політичній царині складно змінити поведінку 450 тисяч чиновників державного управління, особливо коли ці зміни суперечать їх інтересам. Серед науковців можна виділити дві групи: науковців консультантів та прикладних теоретиків. Якщо перші виступають за створення більш сприятливих ринкових умов для страховиків, перестраховиків, підтримки їх конкурентоздатності за рахунок виключно ринкових механізмів, необхідної державної підтримки експорту перестраховальних послуг, то другі зазначають успіхи державних перестраховиків Китаю, Індії, Бразилії, Білорусії, і необхідності створення вітчизняного державного мега-перестраховика, який би скоротив би відтік валютних коштів при перестрахованні у нерезидентів за кордон. Також в існуючих умовах високої корупції в сфері економіки та бізнесу та використання перестраховування для оптимізації податкового навантаження, наполягають на більш жорсткому контролі перестраховування. Перспективи успішного вирішення даної дискусії багато в чому буде залежати від політичної волі можновладців, встановлення остаточного миру, вміння домовлятися, швидкості впровадження необхідних для економіки та суспільства реформ.

Список використаних джерел

1. Gerathewohl K. Reinsurance Principles and Practice, Volume 2, P.80,81.
2. Pikus R. The theory and practice of efficient capital market hypothesis. Visnuk 135 Taras Shevchenko Kyiv National University, 2013. – p.5-7.
3. Grishin G., Pierce B. Bringing the curtain down and not before time. Insurance in the Eastern Europe. London, 2003. – p.67.
4. Wolf-Rüdiger Heilmann. Risikotheorie – ein Elfenbeinturm der Versicherungswissenschaft? // Lehrstuhl für Versicherungswissenschaft: Preprint, 1986. – p. 18.
5. Hergesell M. Efficiency of Reinsurance as a Corporate Risk Management Tool – report CEO ZAO Allianz of Third Moscow Reinsurance Conference – 29-30.03.07. – p. 15.
6. Overview of Dynamic Financial Analysis. The Dynamic Financial Analysis Committee of Casualty Actuarial Society, 1999. – p. 44.
7. Williams C.A. jr I in. Principles of risk Management and insurance. T.2. – Mavlem, Pennsylvania, USA., 1981-1981. – P.7.
8. Solvency subcommittee. Issues Paper. March 2000. – p.12.
9. Standardon Supervision of Reinsurers. // International of Insurance Supervisors – Singapore, 2003. – October. – p. 65.
10. Penttinen T., Bonsdorff H., Pesonen M., Rantala J., Ruohonen M. Insurance Solvency and Financial Strength. Finnish Training and Publishing Co, Helsinki, 1989. – p.25.

Надійшла до редколегії 03.01.15

V. Veretnov, st. препод.

Киевский национальный экономический университет имени В. Гетьмана, Киев, Украина

ОСОБЕННОСТИ ОБЕСПЕЧЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПЕРЕСТРАХОВОЧНЫХ ОПЕРАЦИЙ ЦЕДЕНТА И ПЕРЕСТРАХОВЩИКА НА ОТЕЧЕСТВЕННОМ И МЕЖДУНАРОДНОМ СТРАХОВОМ РЫНКЕ

Экономическая эффективность перестраховочных операций существенно влияет на конкурентоспособность цедента и перестраховщика. Вместе с тем, обеспечение конкурентоспособности перестраховочных операций не всегда приводит к экономической эффективности цедента и перестраховщика. Дается определение понятию конкурентоспособности перестраховочных операций. Выделены особенности обеспечения конкурентоспособности перестраховочных операций цедента и перестраховщика на отечественном и международном страховом рынке. Использование указанных особенностей позволяет, не только улучшить качество перестраховочной защиты, что благотворно сказывается на финансовой устойчивости цедента, но и обеспечивает такие необходимые, доверительные профессиональные и личные отношения цедента и перестраховщика.

Ключевые слова: конкурентоспособность, перестраховочные операции, цедент, перестраховщик.

V. Veretnov, senior teacher insurance department

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine

FEATURES TO ENSURE THE COMPETITIVENESS OF REINSURANCE OPERATIONS OF THE CEDENT AND THE REINSURER IN THE DOMESTIC AND INTERNATIONAL INSURANCE MARKET

Abstract. Cost-effectiveness of reinsurance operations significantly affect the competitiveness of the cedent and the reinsurer. At the same time, ensuring the competitiveness of reinsurance operations does not always lead to the economic efficiency of the cedent and the reinsurer. We give the definition of the concept of competitiveness of reinsurance operations. The features ensuring the competitiveness of reinsurance operations of the cedent and the reinsurer in the domestic and international insurance market. The use of these features allows you to not only improve the quality of reinsurance protection, which has a beneficial effect on the financial stability of the cedent, but provides such necessary, confidential professional and personal relationship of the cedent and the reinsurer.

Keywords: competitiveness, reinsurance transactions, cedent, reinsurer.